

Gepubliceerd op *Sovon.nl* (<https://www.sovon.nl>)

[Home](#) > Een telling van Kwartels, vijftig jaar geleden

---

[1]

18 april 2016

Een telling van Kwartels, vijftig jaar geleden

Over een paar weken is de kwartelstag weer te horen. Zullen er dit jaar veel Kwartels zijn, zoals soms, of weinig, zoals meestal? Het kan alle kanten uit.

Dat jaarlijks sterk verschillende optreden is al heel lang bekend. Cijfermatig werd dat echter zelden onderbouwd, al zijn er interessante reeksen bekend uit negentiende eeuwse jachtvelden.

Lastig telbare soort

Het gebrek aan historisch cijfermateriaal heeft deels een simpele oorzaak: Kwartels zijn notoir moeilijk te tellen. Voor een goede telling moet je in de diepe ochtendschemer op pad. Later op de dag is er meestal niets of weinig meer te horen. Mede daardoor heeft men lange tijd gedacht dat de Kwartel een uiterst zeldzame broedvogelsoort was (kijk bijvoorbeeld nog eens op deze [jubileumpagina](#) [2]).

Een 'vergeten' manuscript

Er waren echter ook vroeger al vogelaars die zelf op onderzoek uitgingen, om te controleren of

algemeen aanvaarde beweringen wel klopten. Zo ook Herman Leys. Van hem ontvingen we onlangs een handgeschreven manuscript uit 1964, bedoeld voor publicatie destijds, maar nooit gepubliceerd. Het verhaal is [hier](#) [3] te lezen.

Historische telling

Herman haalt tellingen aan uit verschillende jaren, waaronder 1964. Een bijzonder jaar voor Kwartels, misschien wel het beste kwarteljaar in ons land sinds mensenheugenis. En zijn document heeft nog meer historische waarde: een echte telling, uit een tijd waarin grootschalige tellingen van lastige broedvogels nagenoeg ontbreken. Het document geeft ook goed de tijdsgeest aan, waarin de Kwartel nog als zeer zeldzaam te boek stond. En waarin echte veldmensen begonnen te twijfelen aan de juistheid van boekenwijsheden.

Herman Leys, een pionier

Dat het Herman Leys was die deze telling verrichte, is geen toeval. Met dit soort tellingen, met landelijk onderzoek (Fuut, Oeverzwaluw) en andere tellingen (waaronder BMP-achtig onderzoek bij Ede), was hij zijn tijd vooruit. Herman was dan ook een van de voormannen van het nog heel prille Sovon, begin jaren zeventig. De eerste twee jaren van het allereerste atlasproject voor broedvogels (1973-75) fungeerde hij als (onbezoldigde) eerste landelijk coördinator. Ouderen onder ons zullen zich nog het eerste Sovon-logo herinneren, het verrekijktje, ontworpen door Herman.

En inmiddels?

Tegenwoordig weten we heel wat meer over het voorkomen van Kwartels dan een halve eeuw geleden. Tegelijkertijd blijft het duister in hoeverre al die roepende Kwartels tot broeden komen, en wat ze dan presteren. Het hoe en waarom van de jaarfluctuaties is nog steeds niet helemaal ontrafeld. Maar gaandeweg, met name door [ringonderzoek](#) [4], komt er wel wat meer helderheid en worden bijvoorbeeld verbanden met Zuid-Europa duidelijker.

Kwartel en Patrijs

In vergelijking met de in dezelfde biotopen levende Patrijs, die destijds nog bloedje algemeen was, heeft de soort zich redelijk weten te handhaven. De verspreidingskaarten in de vorige broedvogelatlas van [Kwartel](#) [5] en [Patrijs](#) [6] verschillen niet eens zo veel van elkaar. De voorlopige kaarten van de Vogelatlas tonen aan dat de verspreiding van de [Patrijs](#) [7] sinds de eeuwwisseling weer verder gekrompen is. De [Kwartel](#) [8] deed het niet eens zo slecht.

[Disclaimer](#) [Privacyverklaring](#) [Voorwaarden](#) [Colofon](#) [Sitemap](#)

Links

[1] <https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/een-telling-van-kwartels-vijftig-jaar-geleden>

[2] <https://www.sovon.nl/nl/40jaarsovon/toen-en-nu-1973-kwartel>

[3] <https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Enige%20aantekeningen%20over%20het%20voorkomen%20van%20de%200Kwartel%20in%20Nederland.pdf>

[4] https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Limosa_81-3-2008_98-101-Staal.pdf

[5] <https://www.sovon.nl/nl/soort/3700>

[6] <https://www.sovon.nl/nl/soort/3670>

[7] <http://www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/soort/3670>

[8] <http://www.vogelatlas.nl/atlas/soorten/soort/3700/B>